

VALSTYBINĖ
DUOMENŲ
APSAUGOS
INSPEKCIJA

VDAI dėmesys taikytoms saugumo priemonėms prieš incidentą

Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos
Informacinių technologijų skyriaus
vyriausioji specialistė
Žana Grekienė

VALSTYBINĖ
DUOMENŲ
APSAUGOS
INSPEKCIJA

Išskirtinis dėmesys
taikytoms IT
saugumo
priemonėms prieš
įvykstant incidentui

Pagrindas greitam
reagavimui ir veiklos
atkūrimui

Nepakankamas
dėmesys lemia
duomenų praradimą
ar sistemų sutrikimus

Kodėl svarbus išskirtinis dėmesys saugumo priemonėms prieš incidentą

Dažniausios pasekmės

Tinkamai neįgyvendintos ar visai netaikytos priemonės dažnai tampa pagrindine incidentų priežastimi, sudarančia sąlygas pažeidžiamumams išnaudoti ir sistemoms sutrikti

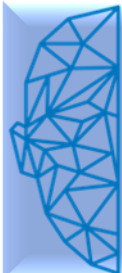
Informacinių sistemų
užšifravimas (angl.
ransomware)

Duomenų nutekėjimas ar
praradimas

Paslaugų nepasiekiamumas

Finansiniai ir reputaciniai
nuostoliai

Silpna prieigos kontrolė

Problema

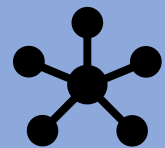
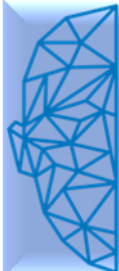
- Prieigos kontrolės **mechanizmai dažnai nepakankamai griežti.**
- Darbuotojai **turi platesnes prieigos teises nei reikia jų funkcijoms atlikti, nėra įgyvendinta kelių faktorių autentifikacija (angl. *MFA*), o prieigų teisių suteikimo peržiūra neatliekama periodiškai.**

Pasekmės

- Piktavaliai gali **pasinaudoti pavogtais prisijungimo duomenimis.**
- Lengviau įvykdomi vidiniai (angl. *insider threat*) incidentai.
- **Prarandamas duomenų vientisumas ir konfidencialumas.**

Prevencija

- Įdiegti **kelių faktorių autentifikaciją (angl. *MFA*)** visiems naudotojams.
- Naudoti „**žemiausių prieigos teisių**“ (angl. *least privilege*) principą.
- **Reguliariai peržiūrėti ir atnaujinti** naudotojų prieigų teises.
- **Dokumentuoti visus prieigos teisių suteikimo ir panaikinimo procesus.**

Neatnaujinta programinė įranga

Problema

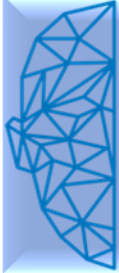
- Organizacijos dažnai **atidėlioja atnaujinimų diegimą**, ypač kai tai reikalauja sistemų stabdymo ar testavimo.
- Tačiau neįdiegti atnaujinimai (angl. *patchai*) palieka **atviras duris kibernetinėms atakoms**.

Pasekmės

- Išnaudojami žinomi pažeidžiamumai.
- Į sistemą įdiegiama **kenkėjiška programinė įranga**.
- **Prarandamas** infrastruktūros patikimumas.

Prevencija

- Nustatyti aiškia **programinės įrangos atnaujinimo politiką**.
- Jei įmanoma, **automatizuoti atnaujinimų diegimą**.
- **Testuoti atnaujinimus** bandymų aplinkoje prieš diegiant į gamybinę.
- **Sekti gamintojų rekomendacijas** dėl saugumo pataisymų.

Tinklo apsaugos trūkumas

Problema

- Tinklo saugumo priemonės dažnai būna **nepakankamos arba netinkamai sukonfigūruotos**.
- **Ugniasienės, įsibrovimų aptikimo sistemos** ar **VPN** (angl. Virtual Private Network) sprendimai ne visada tinkamai sukonfigūruoti.

Pasekmės

- Į tinklą patenka **kenksmingas srautas**.
- Įvyksta **duomenų nutekėjimas** per išorinius kanalus.
- Užmezgamas ryšys su vadinamaisiais „Command and Control (C2)“ serveriais (*tai pagrindiniai valdymo serveriai, kuriuos naudoja kibernetiniai nusikaltėliai tam, kad nuotoliniu būdu valdytų užkrėstus įrenginius (pvz., kompiuterius, telefonus ar serverius)*).

Prevencija

- Tinkamai konfigūruoti **ugniasienes** ir **VPN** ryšius.
- Naudoti **IP filtravimo (angl. *whitelist*)** principą, ribojant prisijungimus.
- Įdiegti **tinklo srauto stebėseną** bei įsibrovimų aptikimo sistemas.
- Periodiškai **tikrinti tinklo konfigūracijos saugumą**.

Darbuotojų ne informuotumas

Problema

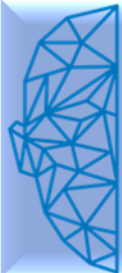
- Net ir moderniausios technologinės priemonės nepadės, jei **darbuotojai neatsargiai elgiasi su informacija**.
- **Žmogiškasis faktorius yra viena dažniausių atakų priežasčių.**

Pasekmės

- Sėkmingos „**phishing**“ atakos.
- Į sistemą įkeliami kenksmingi failai.

Prevencija

- Reguliarūs **kibernetinio saugumo mokymai** visiems darbuotojams.
- **Praktiniai testai** (pvz. imituoti „phishing“ laiškai).
- Vidinė **komunikacija** apie naujausias grėsmes.
- **Saugumo kultūros stiprinimas** organizacijos viduje.

Nėra atsarginių kopijų

Problema

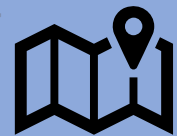
- Kai duomenų atsarginės kopijos neatnaujinamos arba laikomos toje pačioje sistemoje, kuri užpuolama, jų atkūrimas tampa neįmanomas.

Pasekmės

- **Duomenų praradimas** po IS užšifravimo (angl. *ransomware*) atakos.
- Ilgas sistemos atkūrimo laikas.
- Finansiniai ir reputaciniai nuostoliai.

Prevencija

- Daryti **reguliarias atsargines kopijas**.
- Naudoti **3-2-1 taisyklę**: 3 kopijos, 2 skirtingos laikmenos, 1 – atskirtoje vietoje.
- Reguliariai testuoti duomenų atkūrimo galimybes.
- Užtikrinti, kad kopijos būtų **užšifruotos** ir neprieinamos per pagrindinę sistemą.

Trūksta žurnalinių įrašų valdymo

Problema

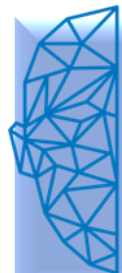
- Nėra sukonfigūruotos veiklos stebėsenos ar žurnalinių įrašų analizės.
- Dėl to **incidentai** gali būti nepastebėti ilgesnį laiką.

Pasekmės

- Nepavyksta nustatyti įsilaužimo priežasties.
- Sudėtinga atsekti pažeidimo mastą.
- Trūksta įrodymų tyrimui / vertinimui.

Prevencija

- Įdiegti **centralizuotą žurnalų valdymo sistemą (SIEM)**.
- **Stebėti įtartiną veiklą realiu laiku.**
- Nustatyti žurnalų **saugojimo trukmę ir prieigos kontrolę.**
- Periodiškai **analizuoti** žurnalinių įrašų duomenis.

VALSTYBINĖ
DUOMENŲ
APSAUGOS
INSPEKCIJA

Nėra rizikų vertinimo ir testavimo

Problema

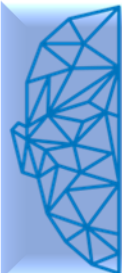
- **Be reguliaraus rizikų vertinimo** organizacija nežino, kokios grėsmės jai realiai gresia.
- **Nėra nustatoma, kur silpniausios vietos** ar kokių priemonių reikia tobulinimui.

Pasekmės

- Nepastebėti **pažeidžiamumai išlieka ilgą laiką**.
- Nėra prioritetų saugumo investicijoms.
- Incidentų valdymas tampa reaguojantis, o ne prevencinis.

Prevenција

- Atlikti **reguliarius rizikos vertinimus** (bent kartą per metus).
- Dokumentuoti rezultatus ir veiksmų planus.
- Įtraukti rizikų analizę į strateginį valdymą.
- **Testuoti saugumo priemones** po bet kokių Informacinių sistemų pokyčių.

Pažeidžiamumų skenavimas

Problema

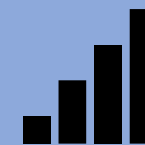
- Neskenuojant informacinių sistemų pažeidžiamumų, nežinomos silpnos vietos lieka atviros ilgą laiką.
- Tai leidžia kibernetiniams nusikaltėliams pasinaudoti senais ar naujai atsiradusiais trūkumais.

Pasekmės

- Įsilaužimai per viešai žinomus pažeidžiamumus (CVE) (angl. *Common Vulnerabilities and Exposures - unikalus identifikatorius viešai žinomam saugumo pažeidžiamumui*).
- Duomenų nutekėjimai ar serverių kompromitavimas.
- Rizika, kad incidentas bus pastebėtas tik po ilgalaikio veikimo.

Prevencija

- Atlikti reguliariai automatinį pažeidžiamumų skenavimą (pvz. kartą per mėnesį).
- Naudoti specializuotus įrankius (pvz. *Nessus, OpenVAS, Qualys*).
- Vykdyti įsiskverbimo testus (angl. *penetration testing*), ypač po sistemų atnaujinimo.
- Dokumentuoti aptiktus pažeidžiamumus ir jų šalinimo eigą.

Dauguma kibernetinių incidentų įvyksta ne dėl „sudėtingų atakų“, o dėl **neįgyvendintų bazinių saugumo priemonių.**

Efektyvi saugumo sistema remiasi trimis principais:

Techninės priemonės

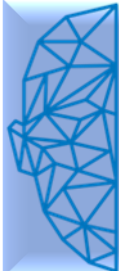
ugniasienės,
antivirusinės
programos, žurnaliniai
įrašai, IS pažeidžiamumų
skenavimas.

Žmonės

mokymai, atsakomybės,
saugumo kultūra.

Procesai

prieigos valdymas,
atnaujinimai, atsarginės
kopijos, IS testavimai.

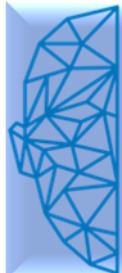

Rekomenduojama

Periodiškai vertinti taikytų saugumo priemonių veiksmingumą, atlikti jų testavimą (pvz., pažeidžiamumų analizę, saugumo auditą).

Atnaujinti jas pagal kintančias technologines grėsmes.

Tokiu būdu užtikrinamas nuolatinis pasirengimas incidentų prevencijai ir jų efektyviam reagavimui.

VALSTYBINĖ
DUOMENŲ
APSAUGOS
INSPEKCIJA

Ačiū

**Prevenција visada kainuoja mažiau nei
incidento padarinių likvidavimas.**

